

Posudek na diplomovou práci *Jak hodnotí žáci a jejich rodiče zpětně přechod na víceleté gymnázium?* autorky Bc. Jany Slanařové

Diplomová práce se zabývá problematikou přechodu ze základní školy do víceletého gymnázia. Práce má 92 stran textu bez příloh, seznam literatury má 30 položek.

V teoretické části autorka pojednává o diferenciaci ve vzdělávacím systému a o problematice volby víceletého gymnázia a s tím spojených očekávání. Důležité téma práce představuje rovněž efekt dopadu navštěvované školy na sebepojetí žáka: efekt velké ryby v malém rybníce.

Pro empirickou část zvolila autorka kvalitativní výzkum, design není explicitně uveden, ale z práce vyplývá, že se jedná o vícepřípadovou studii. Diplomová práce navazuje na autorčinu bakalářskou práci, která se zabývala tématem volby víceletého gymnázia a zkoumala důvody pro podání přihlášky i průběh a výsledek přijímacího řízení. V rámci diplomové práce oslovila autorka respondenty, kteří byli dotazováni v bakalářském výzkumu (prostřednictvím rozhovorů a/nebo dotazníkového šetření), což jí umožnilo se poučit o jejich další studijní dráze i o retrospektivním hodnocení přestupu, a tedy hlouběji porozumět rozmanitým okolnostem jejich současné situace. Výpovědi sedmi respondentů, které sledovala dlouhodobě, doplnila autorka výpověďmi dalších čtyř respondentů, které dotazovala až pro účely diplomové práce, čímž vytvořila celkem 11 obsáhlých případových studií. Případové studie byly informačně bohaté i z toho důvodu, že spolu s žáky byli ve většině případů dotazováni i jejich rodiče. Ti poskytli svůj pohled na školní výsledky a školní přípravu žáků. Jedna z případových studií se vztahovala k chlapci, který se na víceleté gymnázium nedostal, a ukázala tak alternativní nazírání na situaci v nižším sekundárním vzdělávání a na budoucí studium z pohledu žáka, kterého volba vzdělávací dráhy teprve čeká.

Data z uskutečněných rozhovorů byla zpracována standardním způsobem pomocí otevřeného kódování v software MAXQDA a případové studie byly provedeny metodou vykládání karet.

Za velkou přednost diplomové práce považuji přímou návaznost na bakalářskou práci, která autorce umožnila hlouběji proniknout do tématu studia na víceletém gymnázium a získat unikátní data longitudinální povahy. Zároveň oceňuji velké množství a vysokou kvalitu shromážděných dat a jejich pečlivé zpracování. V neposlední řadě oceňuji rovněž vysokou jazykovou úroveň předložené práce.

V diplomové práci je věnována velká pozornost relativnímu postavení ve školním kolektivu u žáků, kteří se díky přestupu na víceleté gymnázium ocitli ve výběrovém kolektivu.

Z předložených případových studií se však zdá, že tento aspekt jejich současné situace žáky příliš nezaměstnává, že se svým postavením v novém kolektivu z hlediska dosahovaných akademických výsledků příliš nezabývají. Diskuse nereflktuje, do jaké míry jsou aspekty, které byly v rámci výzkumu sledovány, včetně sebepojetí, pro žáky i rodiče subjektivně důležité a zajímavé.

V rámci rozpravy nad diplomovou prací bych se ráda od autorky dozvěděla, zda má podle jejího názoru smysl se zabývat efektem velké ryby v malém rybníce u žáků navštěvujících víceletá gymnázia v ČR. Dále bych se ráda dozvěděla, co autorce připadalo z poznatků získaných v rámci diplomové práce nejzajímavější.

Práci doporučuji k obhajobě.

RNDr. Jana Straková, Ph.D. Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK, 28.4. 2016